

A Complete and Natural Love and Longing for Eretz Yisrael

שנת תשפ"א

(1) מסכת כתובות דף קיב. - קיב:

ר' אבא מנשק כיפי דעכו. ר' חנינא מתקן מתקליה. ר' אמי ורבי אסי קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא. ר' חייא בר גמדא מיגנדר בעפרה שנאמר "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו" (תהלים קב, טו).

(2) רש"י

מתקן מתקליה - משה ומתקן מכשולי העיר מחמת חיבת הארץ שהיתה חביבה עליו ומחזר שלא יצא שם רע על הדרכים:
קיימי משמשא לטולא - כשהשמש הגיע למקום שהן יושבין וגורסין וחמה מקדרת עליהן עומדין משם לישב בצל ובימי הצנה עומדין מן הצל ויושבין בחמה כדי שלא יוכלו להתרעם על ישיבת ארץ ישראל:
כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו:

(3) רמב"ם – הלכות מלכים, פרק ה, הלכה י

גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה. וכן הוא אומר "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו" (תהלים קב טו).

(4) לחם משנה (שם)

היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל וכו'. דהיינו ר' אבא בסוף כתובות (דף קי"ב) דמנשק כיפי דעכו וסובר רבינו דהיה מנשק שם שהוא תחלת תחום א"י.
ומנשקין אבניה וכו'. שם בפרק בתרא דכתובות ומפרש כדברי ר' תנחומא בפרשת שלח לך כשעלה ר' חנינא הגדול מבבל בקש לידע אם נכנס לא"י וכו' וכיון שמצאן כבודת אמר אין אלו אלא אבני א"י והיה מנשקן וקרא עליהם את הפסוק הזה כי רצו עבדיך את אבניה וכו'.

(5) כסף משנה (שם)

גדולי החכמים וכו'. בסוף כתובות (דף קי"ב) רבי אבא מנשק כיפי דעכו כלומר סלעים שבעכו שחצי העיר היתה בתחום א"י כמו שכתבו שם התוספות וז"ש רבינו מנשקין על תחומי א"י היינו עכו שהיתה סוף תחום א"י ואיתא תו התם ר' חייא בר גמדא מיגנדר בעפרא שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו.

(6) מהרש"א - חידושי אגדות מסכת כתובות דף קיב.

ר"א מנשק כיפי דעכו ר"ח מתקן מתקליה ר' אמי ור' אסי קיימי כו'. עיין פרש"י. ולא ידענא מאי רבותיהו שעשו כן בארץ ישראל כי ודאי מן הראוי להיות בכל מקום?

(7) רש"י - פרשת שלח, פרק יג, פסוק ב

שלח לך אנשים - למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר.

(8) מסכת ערכין דף טו.

מתני'. במוציא שם רע להקל ולהחמיר, כיצד? אחד שהוציא שם רע על גדולה שבכהונה ועל קטנה שבישראל - נותן מאה סלע. נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה, שכן מצינו שלא נתחתם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע, שנאמר: וינסו אותי זה עשר פעמים וגו'.

גמ'... תניא, א"ר אלעזר בן פרטא : בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע, מנלן? ממרגלים, ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חבירו על אחת כמה וכמה.

9) בספר חרדים - פרק נט (במצות ישוב ארץ ישראל)

וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבוא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחילת עווננו שנקבעה לנו בכיה לדורות, יען מאסנו בה, שנאמר "וימאסו בארץ חמדה", ובפדיון נפשו מהרה יהיה, כתיב "כי רצו עבדיך וכו'", ולפיכך היו האמוראים מנשקים עפרותיה ואבניה בבואם אליה, ומה טוב ומה נעים לשיר שיר ידידות אשר חיבר ר' יהודה הלוי אליהם באהבה רבה.

10) רמב"ם – הלכות שבת, פרק ל, הלכה ב

איזהו כבוד? זה שאמרו חכמים שמצוה על אדם לרחץ פניו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת ומתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך.

11) שלחן ערוך – אורח חיים, סימן רסב, סעיף ג

ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך, וכיוצא לקראת חתן וכלה, דרבי חנינא מעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא! רבי ינאי אמר בואי כלה בואי כלה. הגה: וילביש עצמו בבגדי שבת מיד אחר שרחץ עצמו וזהו כבוד השבת ועל כן לא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב שילביש עצמו מיד (הגהות מרדכי החדשים).

12) מסכת ברכות דף מג.

אמר ליה רב חסדא לרב יצחק: האי משחא דאפרסמון מאי מברכין עלויה? אמר ליה, הכי אמר רב יהודה: "בורא שמן ארצנו". אמר ליה: פר מיניה דרב יהודה דחביבא ליה ארץ ישראל, לכולי עלמא מאי? אמר ליה: הכי אמר רבי יוחנן: "בורא שמן ערב".

13) רות רבה - פרשה ה

א"ר יצחק בר מריון בא הכתוב ללמדך שאם אדם עושה מצוה יעשנה בלבב שלם, שאלו היה ראובן יודע שהקב"ה מכתוב עליו "וישמע ראובן ויצילהו מידם" (בראשית ל"ז), בכתפו היה מוליכו אצל אביו, ואילו היה יודע אהרן שהקב"ה מכתוב עליו "הנה הוא יוצא לקראתך" (שמות ד'), בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו, ואלו היה יודע בעז שהקב"ה מכתוב עליו "ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע ותתר" (רות ב, יד), עגלות מפוטמות היה מאכילה. ר' כהן ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו כשאדם עושה מצוה מי כותבה? אליהו כותבה ומלך המשיח והקדוש ב"ה חותם על ידיהם, הה"ד "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו'". (מלאכי ג').

14) דברי סופרים - אות כב (ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע)

עיקר חשיבות המעשה כאשר אינו מרגיש כל כך היקרות שיש בה, דאז לאו רבותא כל כך לחשוק בדבר יקר. אבל כאשר אינו יודע כל כך החשיבות שבו רק בתמימות עושה איזה דבר הנראה בעיניו טוב והוא דבר הראוי כרצון שמים אז אפילו דבר קל נחשב הרבה. ועל זה אמרו (רות רבה ה' ו')... דזה נקרא בלב שלם כאשר אינו יודע כל כך יקרות הדבר שהקב"ה מכתבו לזכרון לעולמי עד, דאז ודאי היו עושין ביתר שאת הרבה, אבל התעוררות זה לעשות דבר יקר וחשוב בעיני השם יתברך אינו עוד מצד עצם חשק הלב לאותו ענין הטוב, רק מצד חשקות הלב לעשות דבר היקר וזה לא נקרא עוד לבב שלם בשלימות הגמור. ולימדך הכתוב במה שסיפר בשבחן של צדיקים הללו בדברים קלים כאלו, אשר בודאי לגדולה מזאת הרבה היו מתוקנים ומסתמא פעלו הרבה בימי חייהם גדולות ונפלאות בעבודת השם

יתברך, אבל מה שנשאר מהם בכתובים לזכר עולם הוא רק מה שעשאו בלב שלם, ועיקרו הוא בדבר קל שבזה אינו יודע ולא מעלה על לב שהקב"ה יכתוב אותה פעולה כלל בספר זכרון, ודייקא פעולה כזו הוא מה שהשם יתברך מכתוב לפי שדבר זה עושה בלב שלם.

15) ספר חפץ חיים – פתיחה, עשין ב'

ועובר (ב) על ידי הספור הזה גם על מצות עשה (ויקרא י"ט י"ח): **"וְאֶהְבֶּתְךָ לְרֵעֶךָ כְּמוֹדְךָ"**, שְׁנֵצְטוּיֵנוּ בְּזֶה לְחוּס עַל מְמוֹן חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁהוּא חָס עַל שֶׁל עֲצָמוֹ, וְלְחוּס עַל כְּבוֹד חֲבֵרוֹ וְלִסְפָּר בְּשִׁבְחוֹ, כְּמוֹ שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד עֲצָמוֹ, וְהַמְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת עַל חֲבֵרוֹ, אוֹ הַמְקַבֵּל, אֶף אִם הַדְּבָר אֶמֶת, נִרְאֶה בְּעֵלִיל שְׂאִינוֹ אוֹהֵבוֹ כָּלֵל, וְכֵן שֶׁפֶן דְּכִמּוֹד בּוֹדָאֵי אֵינוֹ מְקִיָּם.

16) בן יהוידע – מסכת כתובות דף קיב:

רבי אמי ורבי אסי קימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא. פירוש רבי אמי ורבי אסי היו בארץ ישראל ומקום ששונין בו לתלמידים בטולא אף על פי שאם תגיע להם השמש לא אכפת להו כל כך כי מחמת הזמן אין חוס השמש מזיק ואין קצים בו! **עם כל זה יחוש שמה מקצת מן התלמידים יקוצו בחוס השמש ואז יאמרו בניהם אין מקום זה טוב ונקום לישב במקום אחר שיש בו טולא, לכך היו רבי אמי ורבי אסי מקדמים לקום ממקום זה שתגיע אליו השמש למקום טולא כדי שלא יבא אחד מן התלמידים לומר על המקום ההוא "לא טוב", ונמצא מוציא דיבה על חלק קרקע שבארץ ישראל!** ומכאן ילמוד האדם מוסר השכל לשמור פיו ולשונו **לבל יוציא מפיו שום דיבור לא טוב לגנות אפילו אמה אחת מארץ ישראל**, הן מצד האויר הן מצד קור וחום הן מצד הפירות והן בענין הבנין וכיוצא ואפילו בעת חרבנה שהיא ביד הגוים והבתים הם של הגוים כדי שלא יהיה בכלל מוציא דיבה על ארץ ישראל!

17) במדבר (מסעי) - פרק לו

(ז) **וְלֹא תִסֵּב נַחֲלָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמַּטֵּה אֶל מַטֵּה כִּי אִישׁ בְּנַחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתָיו יִדְבְּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:**
 (ח) **וְכָל בֵּית יִרְשֵׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחַד מִמְשַׁפְּחַת מַטֵּה אֲבִיָּה תִהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירְשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אֲבֹתָיו:**
 (ט) **וְלֹא תִסֵּב נַחֲלָה מִמַּטֵּה לְמַטֵּה אַחֵר כִּי אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מַטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:**

18) תפארת שלמה - פרשת מסעי (ר' שלמה הכהן מראדאמסק זי"ע)

עיינ באוה"ח שהקשה על כפילת הדברים בפסוקים ולא תסוב כו' ע"ש. עוד י"ל בפי הראשון לא נאמר אל מטה אחר, ובפסוק השני נאמר **"למטה אחר"**. אכן הנה זה מרמז על מעלת קדושת ארץ ישראל וירושלים תובב"א. **כי הנה צריך כל איש להשתוקק בכל לבבו על א"י וקדושתה כמ"ש "שאלו שלום ירושלים" (תהלים קכב, ו) "ציון היא דרש אין לה" (ירמיהו ל, יז) מכלל דבעי דרישה. וענין התשוקה היא מועלת בעצמה על הגאולה העתידה ב"ב והיינו כשישים האדם על לבו דברי הכתוב של **"לא תסב נחלה ממטה למטה"** כי הקפידה התורה שלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר, אעפ"י שכולם י"ב שבטי י-ה כולם קדושים, ומה חילוק בין זה לזה, אעפ"י הקפידה התורה ע"ז, מכ"ש בזמן הזה אשר בעוה"ר כל ארץ הקדושה היא תחת יד הישמעאלי ויבלעוה זרים ויירשוה והנה באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים מכ"ש שצריך לקרוע לבב איש לצעוק ע"ז אל הקב"ה לעורר רחמי על הארץ ועל קיבוץ גלויות לתוכה בשמחה במהרה. והנה ההתעוררת הלזה של תשוקת הארץ כשתהיה באמת מעומק הלב, שיאדיב באמת בנפשו על כבוד ארץ הקדושה הנה בזה מעורר למעלה הרחמי והרצון על הגאולה במהרה כמ"ש שאלו שלום ירושלים עיי"כ ישליו אוהביך ב"ב. וכן מצינו זה בבני יוסף שמכח תשוקתם לא"י עד שהרע בעיניהם שתסוב נחלה כמו שאמרו. הנה עיי"כ המשיכו הציווי מהי **"לא תסב נחלה ממטה למטה"** כנ"ל, ואם לא הי' תשוקתם כל כך לא השיגו הציווי בזאת. וכן מצינו כדומה לזה בענין פסח שני במאמר האנשים הטמאים שהיתה תשוקתם גדולה מאד לעשות הפסח ומקירות לבבם צווחו למה נגרע מלהקריב קרבן**

ה'. ע"כ נעתר להם ה' ונתן להם מצות פסח שני. כי ע"י תשוקתם הנכונה לפני ה' המשיכו הלכות חדשות הנ"ל. הנה כמוהם אם תגבר התשוקה בלב איש מבניי אל הארץ ובנין בית המקדש, הלא חיש מהר יעתר להם, כי הלא הוא בנוי ועומד הוא למעלה רק שצריך לבקש עליו להורידו כמ"ש "לְשָׂכְנוּ תִדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה" (דברים יב, ה)...

19) ספר הכוזרי - מאמר ה

ובהערת בני אדם והתעוררותם אל אהבת המקום ההוא הקדוש ינחץ הענין המיוחל, שכל גדול וגמול רב, כמו שנאמר: "אֲתָה תִקּוּם תִּרְחַם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחִנּוּךָ כִּי בָא מוֹעֵד. כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבִנְיָהּ וְאֶת עֲפָרָהּ חִנּוּ" (תהלים קב, יד-טו) - רוצה לומר: **כי ירושלים אמנם תבנה כשיכספו בני ישראל לה תכלית הכסף עד שיחוננו אבניה ועפרה.**